

PKN

Stichting voor onderzoek
historische tabakspijpen

Tijdschrift voor de verzamelaar en onderzoeker

Jaargang 39, nummer 153, juli 2017

Een pijp van de Sara uit Tsjaad met een pijpenpeuter

Ruud Stam (stamclaypipe@gmail.com)

De Sara behoren tot de armste volkeren van Afrika en wonen in het zuiden van Tsjaad en het Noordwesten van de Centraal Afrikaanse Republiek. Zij vormen de grootste bevolkingsgroep in Tsjaad met ca. 20% van de bevolking en hebben in de Centraal Afrikaanse Republiek een aandeel van 10% van de bevolking. De Sara komen van oorsprong uit het zuidelijk deel van de vallei van de Nijl. Velen van hen behoren nog tot een animistische godsdienst, maar sommige hebben zich bekeerd tot het christendom of tot de islam.

Afb. 1 Pijp uit Tsjaad. Collectie Ruud Stam, foto Bert van der Lingen.

De Sara kennen verschillende type pijpen: van zeer lange pijpen, die wel tot 80 cm lang kunnen zijn tot het type pijp dat hier getoond wordt.(1) Dunhill beschrijft dit laatste type als 'ongebruikbaar charmante aardewerk pijpen'.

Op deze donker gekleurde pijpen komen verschillende geometrische versieringen voor zoals streep, ruit en visgraat patronen.(2)

De hier afgebeelde intensief gerookte pijp heeft een donkerkleurige aardewerken kop met een hoogte van 10 cm. De kop is gebogen op

een wijze die karakteristiek is voor dit type pijp van de Sara. De kop is versierd met drie velden met inkervingen in de lengte (eigenlijk rijen ingedrukte puntjes), waartussen vlakken met heel fijne schuine streepjes. Onderaan is de kop versierd met fijne horizontale en daartussen verticale lijntjes. Aan de onderzijde zit een gat om de overbodige tabakssappen weg te laten lopen. De pijp heeft een houten steel en een metalen mondstuk. Aan een leren bandje is een handgesmede pijpenpeuter bevestigd. Datering begin 20e eeuw.

Afb. 2. Detail pijp Tsjaad met decoratie. Collectie Ruud Stam, foto Bert van der Lingen.

Noten:

1. Dunhill, 1969, p. 153-154; Lecluse, 1985, p. 572.
2. Lecluse, 1985, p. 573-574.

Literatuur:

- Dunhill, A., 1969. *The Pipe Book*. London.
- Lecluse, J., 1985. *Pipes d'Afrique noire, tome II*. Bruxelles.